

KERTOMUS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEON
TOIMINNASTA VUONNA 1999

Kuvan on piirtänyt Hannele Vallisaari opiskellessaan Jyväskylän kasvatustieteellisessä korkeakoulussa v. 1943-45

SISÄLLYS

YLIOPISTON MUSEO – SEMINAARINMÄEN TIETOPANKKI	3
YLEISTÄ	3
TALOUS JA TULONHANKINTA	4
KOKOELMAT JA NÄYTTELYT	4
HENKILÖSTÖ	5
RAKENNUSSUOJELUASIOIDEN YHTEISTYÖRYHMÄ	5
SIDOSRYHMÄT	5
MUSEON JOHTOKUNTA VUONNA 1999	6
KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO	8
HENKILÖKUNTA	8
VAKINAINEN HENKILÖKUNTA	8
TILAPÄINEN HENKILÖKUNTA	8
KOKOELMAT	10
KONSERVOINTI	11
NÄYTTELYT	11
VAIHTUVAT NÄYTTELYT	11
KIERTONÄYTTELYT	11
GALLERIA PINACOTHECA	12
MUUT	12
KOULUTUS	13
TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT	13
TOIMITILAT JA KALUSTEET	13
TIEDOTUS	13
ATK	14
MUU TOIMINTA	14
LUONNONTIETEELLINEN OSASTO	15
HENKILÖKUNTA	15
VAKINAINEN HENKILÖKUNTA	15
TILAPÄINEN HENKILÖKUNTA	15
NÄYTTELYT	17
PERUSNÄYTTELY	17
VAIHTUVAT NÄYTTELYT	17
KARTUNTA	18
ASiantuntijatehtävät	18
MEDIA	18
TAPAHTUMAT	19
KOULUTUS	19
OPETUS	19
TUTKIMUS	20
MUU TOIMINTA	20
JULKAISUT JA ARTIKKELIT	21
KASVITIETEELLINEN PUUTARHA	22
PUUTARHAN RAKENTAMINEN	22
MATTILANNIEMI	22
YLISTÖNRINNE	23
SEMINAARINMÄKI	24
PUUTARHAN HOITO	25

ELÄVIEN KASVIEN KOKOELMAT	26
KASVI- JA SIEMENHERBAARIOT	27
TUTKIMUS.....	27
MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA	28
OPASTUS JA NEUVONTA	28
JULKAISUT.....	28
KIRJASTO.....	28

LIITE 1: KULTTUURIHISTORIALLISEN OSASTON KÄVIJÄMÄÄRÄT

LIITE 2: LUONNONTIETEELLISEN OSASTON KÄVIJÄMÄÄRÄT

LIITE 3: LUONNONTIETEELLISEN OSASTON NÄYTTEIDEN KOKONAISKARTUNTA

YLIOPISTON MUSEO – SEMINAARINMÄEN TIETOPANKKI

YLEISTÄ

Jyväskylän yliopiston museon tehtävänä on tallentaa, tutkia ja välittää tietoa yliopistoyhteisön vaiheista ja toiminnasta, hoitaa ja kartuttaa yliopiston luonnontieteellisiä kokoelmia, esitellä luonnon- ja ympäristötutkimuksen tuloksia sekä kampuksen kulttuuri- ja luonnonympäristöä. Jyväskylän ainutlaatuisen yliopistokampuksen tunnetuksi tekeminen ja museon toiminnasta tiedottaminen ovat olleet kokoelmien täydennyksen ja hoidon ohella kuluneen vuoden toiminnan keskeisimpiä päämääriä. Tavoitteisiin on pyritty mm. rakentamalla ajankohtaisia vaihtuvia näyttelyitä, järjestämällä kampus-kierroksia (esim. kasvitieteellisen puutarhan, arkkitehtuurin ja historian esittelyjä yliopiston vierasryhmille) sekä esittelemällä kampusta ja museota erilaisissa yleisötapahtumissa. Lisäksi yliopiston uusille tutoreille on järjestetty erityisopastuksia kampuksen vaiheista.

Luonnontieteellisen osaston pitkäaikainen haave uusista työtiloista lähti liikkeelle, kun rehtori Aino Sallinen ja kaupunginjohtaja Pekka Kettunen vierailivat museolla 26.1. Tilaisuudessa olivat läsnä myös professorit Bo Lönnqvist ja Janne Vilkuna sekä lehtori Veli Saari. Vierailun tarkoituksena oli käynnistää kaupungin ja museon luonnontieteellisen osaston välinen yhteistyö, jonka päämääränä on Keski-Suomen luontomuseo. Neuvottelujen tuloksena päädyttiin tutkimaan museon siirtämistä peruskorjausta odottavaan Harjun Vesilinnaan. Vesilinnan tilojen käytön suunnittelu, rahoitusjärjestelyt sekä yhteistoiminta kaupungin suunnittelijoiden kanssa ovat olleet keskeinen osa kuluneen vuoden työskentelyä.

Kampusoppaat perehdyttämässä kuulijoitaan kampuksen salaisuuksiin yläkaupungin yössä 22.5.1999. Oppaista Hanna Hietaluoma on pukeutunut seminaarin oppilaaksi ja Tiina Kuivalaisen yllä on Jyväskylän kasvatustieteellisen korkeakoulun (JKK) verryttelypuku.

TALOUS JA TULONHANKINTA

Taloudellinen tilanne on edelleen jatkunut tiukkana. Niinpä maksullista palvelutoimintaa on pyritty kehittämään. Kaikki museon julkaisut ovat tuoneet oman lisänsä museon tuloihin. Kulttuurihistoriallinen osasto on edelleen saanut tuloja myymällä julkaisuja, postikortteja ja Jussilan näyttelyn yhteydessä Jukka-leluja. Luonnontieteellinen osasto on myynyt julkaisuja, siemeniä ja koristepuiden taimia. Vapo Oy:ltä saatiin 56 000 markan määräraha turvetuotannosta vapautuneiden alueiden kasvittamistutkimukseen. Yliopiston tiedotuksen kanssa järjestettiin joulukuun alussa yhteinen myyntitori. Tori oli avoinna viikolla 48 päivittäin yliopiston kirjaston aulassa. Myynnissä oli museon julkaisuja, postikortteja ja Jussilan leluja sekä yliopiston PR-tuotteita.

KOKOELMAT JA NÄYTTELYT

Kulttuurihistoriallisella osastolla jatkui Juho Jussila- näyttely, Fortunatikkakolokoloshakki - Juho Jussila - Leikkikalutehtailija koulukaupungissa. Näyttely on ollut suosittu ja vuoden aikana se oli mukana kaupungin matkailutoimen Perhematkailuprojektissa. Näyttelyn käsikirjoituksesta on muokattu julkaisua. Lisäksi koottiin Jussilan tehtaalla työskennelleiden naulapoikien muistelmia.

Kesällä rakennettiin yliopistopainon tiloihin vitriini, jossa esitellään kopioinnin historiaa Jyväskylän yliopiston ja sen edeltäjien, seminaarin ja korkeakoulun aikana. Joulukuussa avattiin kirjaston Ex Libris –näyttelytilassa museon sekä etnologian laitoksen ja suomen kielen laitoksen yhteistyössä valmistelema Kekristä joulun –näyttely, jossa oli esillä professori Ahti Rytkösen valokuvia.

Galleria Pinacotheca siirtyi museon kulttuurihistoriallisen osaston hoitoon syyskuussa 1997. Galleria on museologian opiskelijoiden opetustila. Vuoden aikana tilassa toteutettiin 8 näyttelyä, joiden kokoamiseen osallistui opiskelijoista koottu näyttelytyöryhmä museon amanuenssin johdolla.

Luonnontieteellisen osaston vaihtuvia näyttelyitä olivat Markku Könkkölän Luontokuva-näyttely Lähteiltä sorakuopille ja maanviljelyn alkuvaiheista Keski-Suomessa kertova Alkuviljaa –näyttely.

Huhtikuussa valmistuivat yliopiston museon uudistetut, entistä laajemmat www-sivut. Kävijälaskurilla mitaten sivuilla oli noin 1350 kävijää vuoden loppuun mennessä. Toukokuun alusta alkaen yliopiston museo ryhtyi pitämään avoinna Fredriksonin karttakokoelmaa. Kokoelma on avoinna perjantaisin ja lauantaisin klo 12 – 15.

Kävijämäärä kulttuurihistoriallisella osastolla oli yhteensä 5 591 ja luonnontieteellisellä osastolla 5 140 henkilöä, yhteensä 10 731. Valtaosa kävijöistä oli koululaisia. Pääsymaksua ei peritty. Pinacothecassa kävi arviolta 8 000 sekä Aalto-näyttelyssä noin 10 000 ja Kekristä joulun –näyttelyssä noin 2 000 henkeä. (Liitteet 1 ja 2)

HENKILÖSTÖ

Vuonna 1999 yliopiston museo sai yhden uuden viran, kun kulttuurihistoriallisen ja luonnontieteellisen osaston yhteinen museomestari aloitti työskentelyn 1.2.1999. Museomestarin viran lisäksi kulttuurihistoriallisella osastolla on kaksi vakinaista virkaa. Lisähenkilökunnan palkkaamista varten selvitettiin kaikki mahdolliset rahoituskeinot. Kaikkiaan osastolla työskenteli 18 työntekijää. Yleensä työsuhteet kestivät 3-6 kuukautta. Suurimman ryhmän työntekijöistä muodostivat tukityöllistetyt ja museoalan harjoittelijat.

Luonnontieteellisellä osastolla on kolme vakinaista virkaa ja osastojen yhteinen museomestari. Osastolla työskenteli yhteensä 19 henkilöä. Valtaosa tilapäisistä työntekijöistä oli tukityöllistettyjä.

Koko museon henkilökunta vieraili 27.5. Kivikkään muinaistaidekeskuksessa. Porin museoihin tutustuttiin opintoretkellä 16.12. Käyntikohteina olivat kulttuurihistoriallinen museo ja luontokeskus Arkki sekä rakennuskulttuuritalo Toivo ja Porin taidemuseo.

RAKENNUSSUOJELUASIOIDEN YHTEISTYÖRYHMÄ

Jyväskylän yliopiston rakennukset on suojeltu ympäristöministeriön päätöksellä. Asetuksen mukaisen suojelun valvonta kuuluu Museovirastolle ja Valtion kiinteistölaitokselle. Museovirasto on delegoinut toimivaltansa Keski-Suomen museolle ja Alvar Aalto -museolle. Museot perustivat 1996 rakennussuojeluasioiden yhteistyöryhmän, jossa Jyväskylän yliopiston museo on mukana asiantuntijana. Ryhmässä olivat 1999 mukana yliopiston museosta Pirjo Vuorinen, Janne Vilkkuna ja Hillevi Kotiranta. Kuluneen vuoden aikana selvitettiin Seminaarinmäen puiston ja rakennusten historiaan liittyviä asioita. Yhteistyöryhmällä ei ollut kokouksia vuonna 1999.

SIDOSRYHMÄT

Museon tärkeimpiä sidosryhmiä olivat vuonna 1999 kuten jo aiemminkin, kulttuurihistoriallisella osastolla Jyväskylän seminaarin senioriyhdistys JYSKYT, yliopiston ja korkeakoulun senioriyhdistys JYKYS, Jyväskylän yliopistoyhdistys, yliopiston normaalikoulu, ylioppilaskunta, yliopiston kulttuuritoimikunta sekä Keski-Suomen Matkailuyhdistys ry ja Jyväskylän kaupungin matkailutoimi. Luonnontieteellisen osaston tärkeimpiä yhteistyötahoja olivat Jyväskylän kaupunki, Keski-Suomen ympäristökeskus, Keski-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus, Keski-Suomen liitto, Bio- ja ympäristötieteiden laitoksen vanhojen metsien tutkimusryhmä, Jyväskylän hyönteiskerho, Jyväskylän Puutarhaseura ry, Jyvässeudun sieniseura ry, Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistys ry., Keski-Suomen Matkailuyhdistys ry. Yhdistykset ja kerhot ovat toimittaneet näytteitä museolle ja tehneet talkootyötä. Vanhojen metsien tutkimusryhmän työpanos on merkittävin. Erityisen tärkeää koko museolle on ollut yhteistyö Kopi-Jyvä Oy:n kanssa. Se on tukenut museon toimintaa monin tavoin.

Yhteistyö Jyväskylän muiden museoiden kanssa on saavuttanut vakiintuneet muotonsa. Yliopiston museo osallistuu kaupungin museoiden "Näyttelyt" -esitteeseen sekä muutamiiin tapahtumiin. Museonjohtaja Janne Vilkuna ja amanuenssi Pirjo Vuorinen olivat yliopiston edustajina Keski-Suomen ilmailumuseosäätiön hallituksessa.

Toimintavuosi oli työntäyteinen ja tuloksellinen. Museon rooli informaatioyksikkönä ja yliopiston identiteetin vahvistajana kasvoi. Museon työntekijöiden yhteishenki oli hyvä, kaikki olivat motivoituneita ja innokkaita kehittämään uusia ideoita.

Yliopiston museon entisen johtajan, professori Mikko Raatikaisen muotokuva paljastettiin 8.10.1999. Muotokuvan maalasi taiteilija Juhani Petäjäniemi.

MUSEON JOHTOKUNTA VUONNA 1999

Professori Bo Lönnqvist, puheenjohtaja
Tiedekuntasihteeri Matti Myllykoski, sihteeri

Kirjaston toimistopäällikkö Pirkko Audejev-Ojanen
(Kirjastonhoitaja Kaija Nygård)

Opiskelija Kari-Pekka Autio
(Opiskelija Anna Veijola)

Assistentti Jari Haimi
(Koulutuspäällikkö Mauno Harju)

Lehtori Lasse Hakkari
(Yliassistentti Veikko Salonen)

Amanuenssi Tellervo Helin
(Professori Heikki Hanka)

Konservaattori Jarkko Mäntynen
(Suunnittelija Hillevi Kotiranta)

Lehtori Jorma Ojala
(Lehtori Paula Sajavaara)

Vanhempi tutkija Heikki Setälä
(Koulutuspäällikkö Hannu Mäkinen)

Amanuessi Tuulikki Tuomainen
(Yliassistentti Heikki Rantatupa)

Professori Pauli Vuolle
(Professori Toivo Nygård)

Amanuessi Pirjo Vuorinen
(Osastosihteeri Marjatta Huuskonen)

Esittelijät: museon johtaja, professori Janne Vilkuna
ja varajohtaja, lehtori Veli Saari

Museon johtaja: museologian professori Janne Vilkuna
Museon varajohtaja: lehtori Veli Saari

KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO

HENKILÖKUNTA

VAKINAINEN HENKILÖKUNTA

Vuorinen Pirjo, amanuenssi

kulttuurihistoriallisen osaston toiminnasta vastaaminen,
yliopiston taidekokoelmat, näyttelyt, kansainvälisten asiain
yhdyshenkilö

Huuskonen Anja Marjatta, osastosihteeri

henkilöstö- ja talousasiat
tiedotus ja julkaisujen myynti

Kahila Tapani, museomestari 1.2.1999 alkaen (yhteisesti luonnontieteellisen osaston
kanssa)

näyttelyiden tekninen suunnittelu ja toteutus,
museon valokuvaajan tehtävät

TILAPÄINEN HENKILÖKUNTA

Työministeriön työllisyysvaroin:

Talja Virpi, tutkimusamanuenssi 1.5.-31.10.

tutkimus- ja luettelointitehtävät, Jussila-julkaisun kuvatoimitus

Kärkkäinen Riitta, tutkimusamanuenssi 1.10.-31.12.

valokuvien luettelointi- ja dokumentointitehtävät

Väisänen Marja-Liisa, tutkija 1.-15.2.

valokuva-arkiston tutkimus- ja luettelointitehtävät

Hyytiäinen Pirjo, tutkimussihteeri 1.1.-31.3.

Juho Jussila-julkaisun aineiston kokoaminen sekä Jussila-
leikkikalutehtaan perinteen tallentaminen

Hyvönen Marja-Liisa, tutkimusassistentti 1.1.-18.4.

multimedian kehittäminen ja vaativat atk-tehtävät,
luettelointi- ja dokumentointitehtävät

Toiviainen Nina, museoavustaja 1.1.-11.4.

museon säilytystilojen järjestäminen, valokuvien luetteloiminen

Lemiläinen Anni, osastosihteeri 1.1.-4.5.

käännöstyöt, lähinnä englannin kielelle

Museon varoin:

Wiik Tero, harjoittelija 1.1.-7.2. ja 1.6.-31.7.

museon atk-järjestelmän muuttaminen Windows-versioksi

Melaranta Hanna-Kaisa, harjoittelija 15.10.-14.11.

valokuva-arkiston järjestäminen ja luetteloiminen

Stolt Eeva, tuntipalkkainen tutkussihteeri kesäkuu 1999

bibliografian valmistelu

Valtionhallinnon (museologian) harjoittelijat yhteensä 13 kk:

Esineiden ja valokuvien luetteloiminen, arkistomateriaalin käsittely sekä osallistuminen näyttelyiden toteutukseen (Kunttu ja Melaranta)

Kunttu Timo-Tapani, 19.4.-18.7.

Kaijula Päivi, 1.5.-31.7.

Melaranta Hanna-Kaisa, 1.6.-31.8.

Vainio Kirsti, 1.9.-30.11. ja 1.-31.12.

Palkaton museologian harjoittelu:

Helminen Minna, 16.8.-24.9.

Terho Susanna, 16.8.-24.9.

Viikonloppujen päivystäminen

Viikonlopputyöntekijöinä toimivat lähinnä työllisyysvaroin palkatut henkilöt sekä tarvittaessa opiskelijat Melaranta Hanna-Kaisa, Kaijula Päivi, Terho Susanna, Helminen Minna, Kunttu Timo ja Vainio Kirsti sekä Toiviainen Nina.

Museomestari Tapani Kahila

KOKOELMAT

Kokoelmat karttuivat vuoden aikana 155 päänumerolla. Vuodesta 1994 vuoden 1999 loppuun kartunta on ollut 547 päänumeroa. Museon diariossa oli vuoden 1999 lopussa yhteensä 2681 päänumeroa. Pääpaino keräystoiminnassa oli korkeakouluikäisen materiaalin kokoamisessa sekä yliopiston tämän päivän dokumentoinnissa, mutta myös museon tuleva 100-vuotisnäyttely on otettu huomioon. Museon valmisteleman Juho Jussilan työstä kertovan kirjan kokoamisen yhteydessä on saatu Jussilaan liittyvää aineistoa.

Kulttuurihistoriallisen osaston säilytystilat sijaitsevat yliopiston päärakennuksessa

KONSERVOINTI

Kuluneen vuoden aikana museolla ei ole ollut varoja kokoelmiensa konservointiin.

NÄYTTELYT

VAIHTUVAT NÄYTTELYT

Fortunatikkakolokoloshakki - Juho Jussila - leikkikalutehtailija koulukaupungissa

Juho Jussilan (1874-1947) elämäntyöstä kertova näyttely

Näyttelyyn on koottu leluja ja pelejä Jussilan tehtaan eri aikakausilta nykypäivään saakka. Nykyisiä leluja voi kokeilla näyttelyn leikkihuoneessa. Näyttely on ollut suosittu, ja sen käsikirjoituksesta on koottu julkaisua toimintavuoden aikana.

Jussila -näyttelyn leikkihuoneessa leluihin voi tutustua lähemmin

KIERTONÄYTTELYT

Kuviokelluntaa ja Lauantain toivottuja, Elämää Aallon kampuksella

5.1. saakka

Mattilanniemen A-rakennuksen aulassa

8.-31.1.

Kirjaston Ex Libris -näyttelytilassa

3.2.-7.3.

uimahallin aulassa

8.3.-27.8.

liikuntarakennuksen aulassa

2.-29.11

Petäjäveden kunnan kirjaston aulassa

30.11.-31.12.

Muuramen kulttuuritalon aulassa

GALLERIA PINACOTHECA

Vasemmallla taiteilija Timo Kara, oikealla Arkisto svengaa -näyttelyn avajaiset

8.1. saakka

21.1.-19.2.

25.2.-9.4.

15.4.-28.5.

1.-13.6.

17.6.-27.8.

9.9.-29.10.

10.11.-3.12.

9.12. alkaen

Pirjo Huttunen, maalauksia

Kaisa Mauranen, Aurinkokunta

Heli Ryhänen, veistoksia

Timo Kara, veistoksia

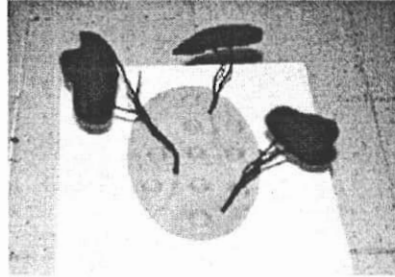
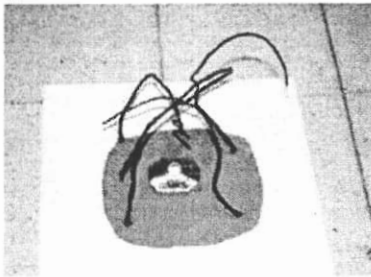
Arkisto svengaa - Suomen Jazz & Pop -arkisto esittäytyy

Liisa Rutanen, huovutuksia

Outi Markkanen, Installaatioita ja esineitä

Matti Asikainen, öljyvärimaalauksia

Odotuksia, Kortepohjan ylioppilaskylän kuvataidekerhon näyttely

Outi Markkasen Installaatioita ja esineitä -näyttely oli Galleria Pinacothecassa 9.9. – 29.10.1999

MUUT

Yliopiston kirjasto, Ex Libris -näyttelytila

15.12. alkaen

Kekristä jouluihin, Ahti Rytkösen valokuvanäyttely

Yliopiston päärakennuksen aulassa oli loka-marraskuussa esillä tunnistamattomia valokuvia museon kokoelmista. Katsojilta toivottiin tietoja kuvien henkilöistä ja tapahtumista. Käyttökelpoisia tietoja saatiinkin runsaasti.

KOULUTUS

Pirjo Vuorinen osallistui OTO -tiedottajien koulutukseen tammikuussa ja oli PageMaker -kurssilla Marja-Liisa Hyvösen kanssa 16.-17.2. ja 23.-24.2. Samoin Pirjo Vuorinen osallistui 12.3. Professional Writing in International context -kurssille ja Suomen Museoliiton järjestämälle Tehoa teksteihin -kurssille Ateneumissa 17.-18.3. sekä Näkökulmia suomalaisuuden tutkimukseen ja ymmärtämiseen -kurssille Marja-Liisa Hyvösen ja Pirjo Hyytiäisen kanssa 8.-9.4. Pirjo Vuorinen osallistui myös Menestyvän julkaisemisen taidot -kurssille 14.-15.10. sekä Helmi-koulutukseen 1.10. ja Tuure-koulutukseen 17.12.

Marjatta Huuskonen osallistui hallintoviraston järjestämään alv-koulutukseen 17.5. ja matkalaskukoulutukseen 15.3. Virpi Talja ja Marjatta Huuskonen olivat mukana matkailuväen seutukunta tutuksi -koulutuksessa 25.5. Marjatta Huuskonen on osallistunut museologian perus- ja aineopintoihin syksystä 98- alkaen sekä Tapani Kahila syksystä 99- alkaen perusopintoihin.

TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT

Pirjo Vuorinen toimi Jyväskylän yliopiston kulttuuritoimikunnan sihteerinä (30.4. asti) ja jäsenenä, Jyväskylän yliopiston senioriyhdistys JYKYSin johtokunnan jäsenenä, yliopiston nimistötyöryhmän jäsenenä, Ilppo Simo Louhivaaran muotokuvahankkeen työryhmän jäsenenä, yliopistopäivien järjestelytoimikunnan jäsenenä, Vanhan kirjallisuuden ystävät ry:n hallituksen jäsenenä sekä museon kulttuurihistoriallisen osaston edustajana Jyväskylän yliopistoalueen rakennussuojelun yhteistyöryhmässä.

TOIMITILAT JA KALUSTEET

Museon käytössä oli vuoden aikana S-rakennuksessa perusnäyttelytila sekä työ- ja arkistotilaa yhteensä 270 m², sekä toimistotilana entinen vahtimestarin asunto, 63,4 m². Säilytystiloja on päärakennuksessa, Musica -rakennuksessa (Tahko Pihkalan kokoelma), Fredalla sekä Sammonkadulla, yhteensä noin 90 m². Lisäksi museo huolehtii Seminaarinmäen etelärinteessä sijaitsevasta vanhasta riihestä.

TIEDOTUS

Museon toiminnasta tiedotettiin lehdistössä ja radioissa sekä jakamalla omia mainoksia. Sanomalehti Keski-suomalaisen Menoksi -palstalle tiedotettiin museon tapahtumista. Yläkaupungin yö -tapahtumaa varten laadittiin uusi esite kampusalueen näyttelyistä. Tammikuussa TV2:ssa esitettiin Hakupalat -ohjelma, jossa tiedotettiin Juho Jussilaan ja hänen tehtaaseensa liittyvästä muistitiedon keräyksestä.

Glorian Antiikin kevätnumerossa julkaistiin Ulla Salmelan artikkeli arkkitehti Yrjö Blomstedtistä. Esa Sironen työryhmineen on käyttänyt museon arkistoaineistoa Radio Keski-Suomen ohjelmasarjassa Tämän kylän tarinoita.

Amanuessi Pirjo Vuorinen ja innostuneet kuulijat museon tiloissa Yläkaupungin Yössä

ATK

Yhdessä yliopiston ATK-keskuksen kanssa jatkettiin projektia, jonka tuloksena kehitetty ohjelma esine-, valokuva-, arkisto- ja taideteostietojen ylläpitämiseksi atk:lla. Ohjelman muuntaminen windows-pohjaiseksi on meneillään. Rekisterejä on markkinoitu yliopiston ulkopuolelle.

Vuoden aikana museon kuvankäsittelyssä käyttämä Photoshop -ohjelma ja tekstinkäsittelyohjelma WordPerfect päivitettiin uudempaan versioon.

MUU TOIMINTA

Museolta lainattiin aineistoa Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseolle Lauri Pihkala suojeluskuntaurheilun vetäjänä –näyttelyyn sekä yliopistopainon osastolle Finngraf -messuille.

Amanuessi Pirjo Vuorinen oli mukana kouluttamassa yliopiston uusia tutoreita.

Koska museon amanuessi hoiti myös yliopiston kulttuurisihteerin tehtäviä 1.5.1999 asti, museolta välitettiin sinfoniaorkesterin kausikortteja, lippuja kulttuuritoimikunnan teatteri- ja oopperamatkoille sekä otettiin vastaan ilmoittautumisia kulttuuritoimikunnan kursseille. Kulttuuritoimikunnan järjestämälle opintomatalle Viipuriin ja Pietariin 13.-16.5. osallistuivat osaston henkilökunnasta Pirjo Vuorinen, Pirjo Hyytiäinen ja Virpi Talja.

LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

HENKILÖKUNTA

VAKINAINEN HENKILÖKUNTA

Mäntynen Jarkko, konservaattori

eläinten konservointi (päätyö), nahka- ja luukortiston ylläpito, opastus, kokoelmien hoito ym.

Kotiranta Hillevi, suunnittelija

puutarhaan liittyvät työt, kasvien ja siementen hankkiminen, puutarharekisterin ylläpito, istutusten hoidon ja kunnossapidon asiantuntija-apu Valtion kiinteistölaitokselle, talousasiat ym.

Ahlroth Petri, museoavustaja 1.3. -

"Keski-Suomen luontomuseo" -hankkeen suunnittelu, hyönteiskokoelmien hoito, museolla tehtävä tutkimus, opetus, ulkopuolisen rahoituksen ja yhteistutkimushankkeiden järjestäminen, kansainväliset yhteydet, muita hallinnollisia tehtäviä

TILAPÄINEN HENKILÖKUNTA

Työministeriön työllistämisvaroin

Äijänen Kirsti, eläinten konservoiija 1.1. - 15.3.

eläinten konservointi

Vähätiitto Riitta, tutkimussihteeri 1.1. - 15.4.

putkilokasvi-, sammal- ja käpäkökoelmien kunnostus

Malmi Seppo, konservaattori 1.1. - 30.4.

eläinten konservointi

Salo Eija, puutarhuri 1.1. - 30.4.

puutarhakasvien luettelointi ja järjestäminen ja siemenkoelmien järjestäminen

Kytölä Raimo, tutkimusavustaja 1.1. - 30.4.

hyönteisnäytteiden preparointi ja hyönteiskokoelmien kunnostus

Oksanen Sari, museoavustaja 1.1. - 31.5.

hyönteisnäytteiden preparointi ja museopalstan hoito

Suomi Tiina, tutkimussihteeri 1.1. - 31.5.

Keski-Suomen uhanalaisten putkilokasvien kasvupaikkojen
jatkoselvitys

Kauhanen Lea, projektisihteeri 1.2. - 31.7.

kasvikokoelmien rekisteröinti

Julkunen Erja-Maija, tutkimussihteeri 1.9. - 31.12.

sienikokoelmien kunnostus ja rekisteröinti

Tissari Tiina, tutkimusavustaja 1.10. - 31.12.

putkilokasvikokoelmien kunnostus

Vapon varoin

Häkkinen Tuula, tutkimussihteeri 1.6. - 31.8.

kasvillisuuden sukkesion seuranta turvetuotannosta
vapautuneilla alueilla Rautalammin Rastunsuolla ja Kihniön
Aitonevalla

Valtionhallinnon harjoittelija

Tolvanen Pia, 1.6. - 31.7.

museon 100-vuotisjuhlanäyttelyn valmistelu

Museon varoin

Lappalainen Tiina, tutkimusassistentti 1.1. - 31.1.

kasvinäytteiden määrittäminen

Vähätiitto Riitta, tutkimussihteeri 16.4. - 31.5.

koululaisryhmien opastus

Hänninen Kirsi, tutkimussihteeri 24.4 - 30.6.

museon 100-vuotisjuhlanäyttelyn valmistelu

Tolvanen Pia, tutkimusavustaja 1.8. - 31.8.

museon 100-vuotisjuhlanäyttelyn valmistelu

Museon viikonloppupäivystyksissä avusti Anna-Maria Koivisto

NÄYTTELYT

Museon luonnontieteellinen osasto C-rakennuksessa oli avoinna tiistaista perjantaihin toukokuun loppuun klo 12 - 15 ja kesäkuun alusta klo 11 - 16 sekä koko vuoden viikonloppuisin klo 12 - 15, ryhmille sopimuksesta myös muina aikoina. Osaston kokoelmiin ja näyttelyihin tutustui 5140 kävijää. Näistä 24 % oli koululais- ja päiväkotiryhmiä. Kävijämäärien kuukausivaihtelu liitteessä 2.

PERUSNÄYTTELY

Esillä oli nisäkkäitä, lintuja, kaloja, sieniä ja geologiaa. Vitriineihin lisättiin tai vaihdettiin kuusi lintua ja yksi nisäkäs.

VAIHTUVAT NÄYTTELYT

Keski-Suomen perinnemaisemat 1.1. - 24.1.

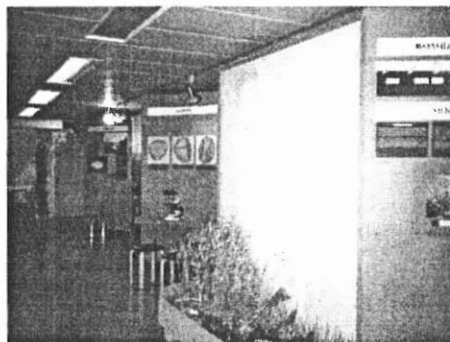
Näyttely kertoo ihmisten ja eläinten muovaamasta maaseudun luonnosta ja sen arvokkaista elinympäristöistä Keski-Suomessa

Lähteiltä sorakuopille 2.2. - 31.3.

Markku Könkkölän luontokuvia. Könkkölä on kiertänyt kuvaamassa Keski-Suomen luonnonsuojelupiirin kilpailuun ilmoitettuja kohteita

Alkuviljaa 16.4. - 31.12.

Ensimmäiset merkit maanviljelystä Keski-Suomessa siitepölytutkimuksen ja radiohiiliajoituksen perusteella

Alkuviljaa –näyttely kertoi maanviljelyn alkuvaiheista Keski-Suomessa

Kampuksen "uhattua elämää" esittelevä pienoisenäyttely koottiin yliopiston kirjaston aulaan. Näyttely esittelee kampuksen vanhoissa puistopuissa eläviä uhanalaisia lajeja; liito-oravaa, tuoksuvyökääpää ja jurokuoriaisia.

KARTUNTA

Lintunäytteitä vastaanotettiin 78 ja nisäkäsnaytteitä 7. Osa näistä ja vanhemmista näytteistä konservoitiin. Hyönteisiä vastaanotettiin 4764 ja kasveja 3544 näytettä. Suurimmat lahjoitukset olivat Markku Käpylän 2034 pistiäistä ja Kari Kulmalan 1265 perhosta. Veli Saari lahjoitti 883 ja Lasse Hakkari 468 putkilokasvia sekä Markku Käpylä 543 siitepölynäytettä. Näytteiden kokonaiskartunta liitteessä 3.

Konservaattori Jarkko Mäntynen käsittelemässä näytettä

ASiantuntijatehtävät

Veli Saari toimi WWF:n sammalryhmän jäsenenä ja sienifoorumiryhmän jäsenenä. Vuonna 1999 Veli Saarelle myönnettiin Suomen Leijonan ritarimerkki. Petri Ahlroth toimi Ympäristöministeriön koollekutsumassa Etelä-Suomen metsien ennallistamista pohtivassa työryhmässä.

MEDIA

- 2.2. Helsingin sanomat: "Lähteiltä sorakuopille". Markku Könkkölän valokuvanäyttely.
- 3.2. Radio Jyväskylä: "Lähteiltä sorakuopille". Markku Könkkölän haastattelu.
- 17.2. Keski-suomalainen: "Kauniita ja rumiakin". Markku Könkkölän valokuvanäyttely.
- 15.5. Helsingin Sanomat: "Alkuviljassa asutuksen historia" Kirsi Hännisen haastattelu
- 16.6. Keski-suomalainen: "Yliopisto sai kaksituhatta pistiäistä". Markku Käpylän pistiäislahjoitus.
- 17.6. Keski-suomalainen: "Historia humpsatti 1400 vuotta taaksepäin" Alkuviljaa näyttely. Janne Vilkun ja Kirsi Hännisen haastattelu.

Elokuu. Radio Keski-Suomi: Leppäpirkkojen ja muiden hyönteisten esiintyminen. Petri Ahlrothin haastattelu.

Elokuu. Radio Keski-Suomi: Hirvikärpästen elintavoista. Petri Ahlrothin haastattelu.

6.9. Keski-suomalainen: "Vanhoissa puistopuissa elää suojeltuja hyönteisiä". Petri Ahlrothin haastattelu.

Petri Ahlroth ja Veli Saari toimivat pitkin vuotta asiantuntijoina sanomalehti Keski-suomalaisen luontopaloissa.

TAPAHTUMAT

Museon tiloissa kokoontui Sieniseuran hallitus kaksi kertaa (4 - 10 henkeä), sieniseuran opintopiiri kaksi kertaa (10 henkeä), Puutarhaseuran johtokunta kerran (5 henkeä), sekä järjestettiin yhdeksän kertaa Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistyksen kasvi-harrastusilta (3 - 8 henkeä).

15.-19.3. yhdeksän henkeä osallistui Veli Saaren vetämälle täydennyskoulutuskeskuksen keruutuotetarkastajakoulutuskurssille. 31.5. - 3.6. täydennyskoulutuskeskus järjesti keruutuotekurssin, johon osallistui 15 henkeä.

22.5. "Yläkaupungin yön" aikana museo oli auki klo 18 - 24. Illan aikana museossa kävi 437 henkeä. Kävijöille järjestettiin tietokilpailu, johon osallistui 56 henkeä.

Musta torvisieni

KOULUTUS

Hillevi Kotiranta osallistui PageMaker-kurssille 16. - 17.2 ja 23. - 24.2., museologian seminaariin 16. - 17.4., Photoshop-kurssille 11. - 12.11. ja aloitti syksyllä museologian perusopinnot.

Petri Ahlroth väitteli 15.5. aiheesta: "Dispersal and lifehistory differences between waterstrider (Aquarius najas) populations", osallistui Intiassa Bangalossa järjestettyyn kansainväliseen etologian kongressiin ja aloitti syksyllä museologian perusopinnot.

OPETUS

Museon henkilökunta järjesti kääpien lajintuntemuskurssin sekä kääpien ekologiaa ja tutkimusmenetelmiä kurssit yhteistyössä bio- ja ympäristötieteiden laitoksen kanssa.

Lisäksi Petri Ahlroth ja Jarkko Mäntynen opettivat lyhyitä jaksoja museologian perusopinnoissa.

TUTKIMUS

Vanhojen metsien uhanalaisten hyönteisten kartoitus jatkui Petri Ahlrothin johdolla . Ohessa selvitetään myös lahopuiden ja kääpien runsauden vaikutusta uhanalaisten hyönteisten esiintymiseen.

Petri Ahlrothin johtamat hyönteisten populaatioekologiset tutkimukset sekä metsien ennallistamistutkimukset

Kasvillisuuden sukkession seuranta turvetuotannosta vapautuneilla alueilla Rautalammin Rastunsuolla ja Kihniön Aitonevalla. Vastuulliset johtajat Veli Saari ja Veikko Salonen, tutkija Tuula Häkkinen.

MUU TOIMINTA

Järjestettiin työtilat vanhojen metsien uhanalaisten hyönteisten kymmenen hengen tutkimusryhmälle.

Sinisiipiaineistosta tietoja Marko Niemiselle (P-K:n ympäristökeskus) sinisiipien uhanalaistarkasteluja varten.

Lähetettiin vesimittarinäytteitä Tanskaan Jakob Damgaardille fylogeneettisiä tutkimuksia varten ja keltahiipiä näytteitä Englantiin Domino Joycellle populaatiogeneettisiä tutkimuksia varten

Lähetettiin Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen ja Suomenselän lintutieteellisen yhdistyksen alueilta toimitetuista linnuista tiedot ko. yhdistyksille.

Lainattiin Jukka Suhoselle Bio- ja ympäristötieteen laitoksen kurssille 51 linnunnahkaa ja 25 pikkunisäkkään kalloa

20.9. Sam Jansson ja Sari Bopellan kuvasivat heiniä Ahon Alun heinäsiemenluetteloon ja 12.10. Jussi Ristonmaa Wild Lynx oy:stä mittasi saalistutkimusta varten petojen hammasvälejä.

Veli Saari toimi Luomus – lehden (Luonnontieteellisten museoiden tiedotuslehti) yhdyshenkilönä.

Autettiin Olli Sihvolaa Cygnaeus-lukiosta lajintuntemustentin järjestämisessä (linnut ja nisäkkäät) ja määritettiin Otso Huitulle susien jätöksistä löytyneitä luita. Määritettiin 14 museolle toimitettua näytettä (mm. kissan kallo, viherhämähäkki, takkukotilo, isokoskelon muna). Vastattiin puhelimesta yleisökyselyihin (mm. mitä ovat paukurat peipon jalassa, mitä tehdä lentokyvottomälle joutsenelle, Vakuutusyhtiö Pohjolalle ketun ja metson täyttöhinnat).

Suunniteltiin museon muuttoa Harjulle vesilinnaan. Museotilojen suunnittelusta vastasi yliopiston tilapalvelun palkkaama rakennusarkkitehti Risto Virtanen. Osaston eri sektoreiden ja henkilökunnan tilatarpeet kartoitettiin Virtasen ohjauksessa.

Tilatarvesuunnitelman pohjalta Petri Ahlroth, Veli Saari, Janne Vilkuna ja Risto Virtanen suunnittelivat Vesilinnan tilojen jaon eri käyttötarkoituksiin.

Laadittu suunnitelma ei täysin vastaa henkilökunnan esittämiä tarpeita, koska osa esitetyistä tiloista jouduttiin karsimaan Vesilinnan tilojen "rajallisuuden" vuoksi. Erityisenä ongelmana on koettu työvälinevarastojen puuttuminen uusista tiloista. Kokonaisuutena henkilökunta on kuitenkin erittäin tyytyväinen valmistuneeseen suunnitelmaan.

JULKAISUT JA ARTIKKELIT

Hänninen Kirsi: Alkuviljaa - Näyttelyesite. Jyväskylän yliopiston museon luonnontieteellinen osasto. 27 s.

Kotiranta Hillevi: Siemenluettelo 1999. Jyväskylän yliopiston museo, kasvitieteellinen puutarha. 11 s.

Kotiranta Hillevi: Poimintoja Jyväskylän yliopiston kasvitieteellisen puutarhan toiminnasta 1998. - Pimpinella vol. 18: 61 - 65

Kotiranta Hillevi: Seminaarinmäen puisto-opas. Jyväskylän yliopiston museon julkaisuja 10. 94 s. + 6 karttaliitettä.

Päivinen J, Suomi T, Ahlroth P, Korkeamäki E, Mattila J, Rintala T ja Suhonen J 1999: Keski-Suomen suojeltujen vanhojen metsien hyönteiset ja käävät. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, sarja A n:o 100, 63 s.

KASVITIETEELLINEN PUUTARHA

PUUTARHAN RAKENTAMINEN

MATTILANNIEMI

Parin viime vuoden aikana Mattilanniemen pohjoisosa on kokenut suuria muutoksia. Rantaväylän ja Jyväsjärven väliselle maakaistaleelle, mukaan lukien 1,6 hehtaarin suuruinen järven täyttöalue, on noussut kolme Nokian toimitaloa ja parhaillaan ollaan rakentamassa yliopiston laajennusosa Agoraa. Viheralueetkin rakentuvat aikanaan: Nokian piha-alueiden suunnittelu ja hoito kuuluu yhtiölle; yliopiston rakennuksen vihersuunnittelu tulee ajankohtaiseksi rakentamisen loppuvaiheessa.

Eteläosan pensaat ja perennat ovat hyvässä kasvussa, mutta kenttäalueen alavien paikkojen pihlajat ja lehmukset kasvavat huonosti liikamärkyiden takia. Kuluneena vuonna on kunnostettu kaksi perennaryhmää.

Perennaryhmien kunnostusta Mattilanniemessä

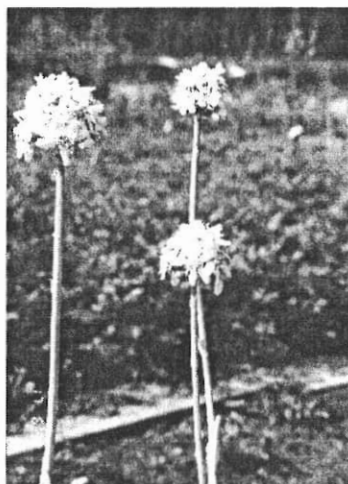
Heikon talvehtimisen ja osaksi myös rikkakasvien kilpailun vuoksi muurin etelänpuoleisen ryhmän maksaruohoista oli hävinnyt kymmenkunta lajia. Elossa olevat taimet nostettiin ylös ja kasvualusta vaihdettiin rikkakasveista vapaaseen, hiekkapitoiseen multa. Rikkakasveista puhdistetut entiset taimet ja hävinneiden tilalle hankitut uudet maksaruohot istutettiin paikoilleen syyskuun alussa. Pinnalle levitettiin hiekkakate.

Seuraavat lajit olivat hävinneet: valkomaksaruoho ja sen lajike (*Sedum album* ja *S. a. 'Murale'*), mykerömaksaruoho (*S. anacampseros*), helmimaksaruoho (*S. divergens*), turkestanimaksaruoholajike (*S. ewersii 'Nana'*), lyydianmaksaruoho (*S. lydium*), himalajanmaksaruoho (*S. pachyclados*), kalliomaksaruoho (*S. reflexum*), särmämaksaruoho (*S. sexangulare*), lusikkamaksaruoho ja sen lajike (*S. spathulifolium* ja *S. s. 'Purpureum'*) ja komeamaksaruoho (*S. 'Herbstfreude'*).

1999 istutetut lajit ja määrät: 10 *S. album*, 10 *S. anacampseros*, 15 *S. divergens*, 10 *S. lydium*, 12 *S. reflexum* ja 15 *S. sexangulare*. Taimet toimitti JP-Taimet. Kaikkia lajeja ei ollut saatavissa syysistutukseen. Puuttuvat lajit istutetaan keväällä 2000.

D-rakennuksen kaakkoispuolella sijaitseva viisitoistavuotias päivänliljaryhmä oli juolavehnan ja vuohenputken valtaama. Päivänliljat nostettiin ylös ja vähiten rikkakasveja sisältäneet juurakot jaettiin, puhdistettiin rikkakasvien juurista ja istutettiin uuteen, rikkaruohottomaan kasvualustaan.

Ryhmien uusimisen istutuksineen teki RTK-palvelun palkkaama puutarhuri.

Mattilanniemessä kasvavat peikonnauhukset ja altainnauhukset

YLISTÖNRINNE

Ambiotican viheralueet

Monissa eri tiloissa työskentelevät biologit pääsivät saman katon alle, kun bio- ja ympäristötieteiden laitos Ambiotica valmistui Ylistönrinteelle kevättalvella 1999.

Uuden rakennuksen ympäristön viheralueiden paikat ja muodot oli määrätty rakennuspiirustuksessa ja Arkkitehtitoimisto Sipisen piirustuslaudalta oli lähtöisin varsinainen vihersuunnitelmakein. Kasvilajeiksi oli valittu kurturuusu ja metsälehmus. Lajeista keskusteltiin, mutta arkkitehdin pelkistettyyn näkemykseen ei yliopiston puutarha voinut paljoakaan vaikuttaa.

Useiden neuvottelujen jälkeen päästiin kompromissiin ja lajit valittiin suomalaisista luonnonkasveista: kurturuusu vaihdettiin metsäruusuksi ja toiseksi valtapensaaksi tuli lehtokuusama; puiden vähäiseen yksilömäärään nähden lajivalikoimasta tuli monipuolinen.

Pensaslajit ja määrät: metsäruusu (*Rosa majalis*) 550, lehtokuusama (*Lonicera xylosteum*) 313, joista 13 Ylistönrinteiden luonnonkanta; lisäksi istutettiin jo aikaisemmin hankitut 12 orapaatsamaa (*Rhamnus catharticus*). Puita istutettiin neljä lajia: metsälehmus (*Tilia cordata*) 5, rauduskoivu (*Betula pendula*) 4, haapa (*Populus tremula*) 4 ja saarni (*Fraxinus excelsior*) 1. Seinustalle istutettiin 3 humalaa (*Humulus lupulus*). Pihatyöt urakoi Maanrakennusliike Koivunen Oy; kasvien tilaukset ja istutukset hoiteli Viherrakennus P. Leppäkorpi. Taimet ovat usealta eri taimistolta ja taimimyymälästä.

Ambiotican avajaisseremonioissa 3.9.1999 istutettiin kolme rauduskoivua tasavallan presidentti Martti Ahtisaaren johdolla.

SEMINAARINMÄKI

Autoton kampus

Uudet liikennejärjestelyt ovat huomattavasti vähentäneet Seminaarinmäen autoliikennettä. Autoilijat eivät kuitenkaan ole kokonaan poistuneet kampukselta ja autojen pysäköiminen viheralueille on tavallista. Sitä eivät nurmikkoalueet kestä ja useista kunnostuksista huolimatta käytävien reuna-alueet eivät ole pysyneet kunnossa.

Seminaarinmäen istutukset

Aallonpuistossa sijaitsevan urheilukentän lähiympäristö joutuu päivittäin alttiiksi kovalle kulutukselle ja kasvillisuutta joudutaan ajan mittaan uusimaan. Kuluneen vuoden syksyllä kentän eri puolille istutettiin yhteensä 20 pensashanhikkia (*Potentilla fruticosa*).

Kaadettujen puiden tilalle Seminaarinpuistoon istutettiin yksi hieskoivu (*Betula pubescens*) ja kaksi metsävaahteraa (*Acer platanoides*). Metsävaahterat ovat Seminaarinmäen omaa kantaa.

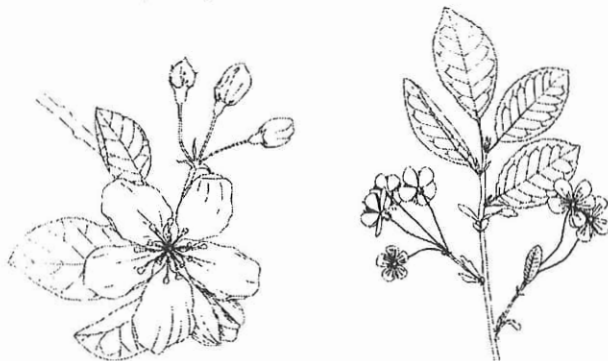
Penkit

Valtion kiinteistölaitos on hankkinut Seminaarinpuistoon Distby-kalustesarjan penkit ja roskakorit. Valmistaja on SOMAT Kalusteet Tmi Kangasniemeltä. Kalusteiden malli on Keski-Suomen museon ja yliopiston museon hyväksymä.

Puutarhurintalon ympäristön kunnostussuunnitelmia

Aikaisemmin Puutarhurintalon puistikossa sijainneille jäteastioiden on tehty (1998) aitaus Athenaeumin länsikulmaan ja saatu Oppion remontti päätökseen (8/1999). Kuluneena vuonna tehtiin päätös ja suunnitelma Puutarhurintalon puistikon kunnostamisesta. Samalla kunnostetaan talon kaakkois- ja koillisseinustan perennaistutukset ja Yliopistoporttien luona oleva ryhmä.

Valtion kiinteistölaitos on teettänyt teknisen suunnitelman ArkDigi Oy:llä. Sen mukaan puistikon keskialue päällystetään luonnonkivilaatoilla, lisätään valaistusta ja hankitaan penkit. Kasvillisuuden kunnostussuunnitelman on tehnyt kasvitieteellisen puutarhan suunnittelija. Työt aloitetaan keväällä 2000.

Tarhaomenapuu (*Malus domestica*) ja hapankirsikka (*Prunus cerasus*) kasvavat Seminaarinmäen puistossa

PUUTARHAN HOITO

Kasvitieteellisen puutarhan suunnittelija vastaa puutarhan kasvikoelmista, toimii viheralueiden hoidon asiantuntijana ja opastaa ulkoalueiden työntekijät hoitotöiden erityiskohtiin. Yliopiston alueiden omistaja, Valtion kiinteistölaitos vastaa kiinteistöjen ja ulkoalueiden kunnosta ja hoidosta ja kilpailuttaa kiinteistöjen hoitotyöt kiinteistöhoitoyhtiöiden kesken.

Viheralueet hoidetaan kolmen vuoden jaksoissa

Yliopiston kiinteistöt ja viheralueet hoidetaan Valtion kiinteistölaitoksen ja kulloisenkin kiinteistöhoitoyhtiön keskenään tekemän hoitosopimuksen mukaisesti. Viheralueiden hoitosopimukseen kuuluu kevät- ja syysiiivous, ruohonleikkuu, istutusalueiden puhtaanapito, lannoitus, pienet hoitoleikkaukset ja alueiden yleinen siisteys. Muut työt hoitoyhtiö tekee erillisellä sopimuksella ja eri maksusta. Ne voidaan teettää myös ulkopuolisella urakoitsijalla.

Ylistörinteen aikaisempi sopimus päättyi vuoden 1998 lopussa ja tarjouskilpailun perusteella seuraavat kolme vuotta (1999-2001) alueen kiinteistöt ja viheralueet hoitaa RTK-Palvelu Oy. Mattilanniemessä jatkaa 30.4. 2000 asti RTK-Palvelu Oy ja Seminaarinmäellä 30.4.2001 asti Engel Oy.

Hoidon taso paranee vähitellen

Hoidosta vastuussa olevat tahot ovat kukin osaltaan kiinnittäneet edellistä vuotta enemmän huomiota hoidon tasoon mm. lisäämällä yhteydenpitoa ja yhteistyötä.

Syksyisin ja keväisin tehtäville puistojen katselmuskierroksille osallistuvat Valtion kiinteistölaitoksen, yliopiston kasvitieteellisen puutarhan (ja tarvittaessa tilapalvelun) sekä kierrettävällä alueella toimivan hoitoyhtiön edustajat. Kävelykierroksilla keskustellaan ja sovitaan ajankohtaisista töistä ja niistä kirjoitetaan muistio ja pidetään seuranta. Lisäksi pidetään useita työkohtaisia palavereita viheralueiden hoitajien ja kasvitieteellisen puutarhan suunnittelijan kesken.

Viime vuoteen nähden hoidon taso on jonkin verran parantunut. Sopimukseen kuuluvat työt on pyritty tekemään ajoissa ja jonkin verran on jäänyt resursseja myös erikoistöihin. Ulkopuolisia viherurakoitsijoita ei ole palkattu vaan ko. alueen hoitajat ovat tehneet niin paikkausistutukset kuin puiden hoitoleikkauksetkin. Lisäksi uusittiin Mattilanniemen rikkaruohottuneiden käytävien pintamateriaali. RTK-Palvelu on palkannut sivutoimisen puutarhurin, joka tekee erityisosaamista vaativat työt. Engel on tehostanut työmenetelmiään.

Puisto on muutakin kuin puita

Viime syksynä Seminaarinpuiston 20 silmämääräisesti huonokuntoiseksi katsotun puun kunto kartoitettiin Resistograph-menetelmällä, joka perustuu puuaineksen vastuksen mittaamiseen. Laitteen tulosten mukaan tuomittiin kaadettavaksi viisi puuta.

Kaksi hieskoivua (*Betula pubescens*) sai moottorisahan tyvelleen keväällä; siperianpihdalle (*Abies sibirica*) ja yhdelle hieskoivulle sallittiin muutama kuukausi enemmän elinaikaa. Lahoksi määritellyn metsävahteran (*Acer platanoides*) kohdalla tehtiin erilainen ratkaisu: puu kaadettiin muutaman metrin korkeudesta ja pitkä kanto jätettiin elinpaikaksi puiston varsinaisille asukkaille.

Yliopiston kirjaston aulaan tehtiin puiston asukkaita huomioivasta hoidosta informoiva näyttelyvitriini: Mekin asumme täällä! (Tekijät: Kirsi Hänninen ja Tapani Kahila). Eliöitä kuvaamaan valittiin liito-orava, kyrmyseppikkä ja tuoksuvyökääpä.

Liito-orava, tervapääsäsky ja pohjanlepakko kuuluvat Seminaarinmäen eläimistöön

ELÄVIEN KASVIEN KOKOELMAT

Puutarhan kasvit saadaan keräämällä itse, ostamalla, siemenvaihdon välityksellä ja lahjoituksina.

Puutarhassa oli vuoden lopussa 550 rekisteröityä puuvartista ja monivuotista ruohovartista taksonia. Puutarhassa kasvaa 1350 numeroitua kasvikantaa. Kasveja on yhteensä noin 14 000 yksilöä.

Kasvirekisteri

Puutarhan tietojärjestelmän (PUTTI) tietokantoihin kerätään taksonitiedot (nimi- ja levinneisyys- ym. taksonitiedot) ja kasvatustiedot (mm. hankintatiedot, toimenpiteet ja sijoituspaikka puutarhassa). Rekisteri karttui 20 hankintanumerolla.

Puutarhan tietorekisteriin tehtiin vuoden 2000 vaatimat muutokset: DTM-PC versio 6.6 ja VA-Kernel 8.0 File Manager 21.0 ohjelmistotöineen. Työ tilattiin putti-sovellukseen perehtyneeltä kuopiolaiselta Medigroup Oy:ltä.

Nimikyltit

Puutarhan kasveihin asetetaan nimikyltit, joissa on ko. kasvin tieteellinen ja suomalainen nimi sekä lajin luontainen levinneisyys. Kuluneena vuonna uusittiin 30 hävinnyttä tai rikkoutunutta kylttiä. Parin viime vuoden aikana kylttejä on hävinnyt ja niitä on rikottu aikaisempaa enemmän.

Kasvikarttoihin merkittiin 1999 istutetut ja poistetut kasvit.

Kasvien hankinta 1999

Toimintakertomusvuonna taksonimäärä ei lisääntynyt vaan puutarhaan istutettiin samoja lajeja kuin siellä jo kasvoi. Osastoille istutettiin 19 puuta, 894 pensasta ja 72 perennaa. Kasvitieteellisen puutarhan suunnittelija hankki taimet lukuun ottamatta suurinta osaa Ambiotican uudisalueen taimista, jotka hankki ko. alueen urakoitsija. Taimet ovat useasta eri taimistosta ja osa on kasvatettu omassa lisästarhassa.

KASVI- JA SIEMENHERBAARIOT

Kevättalvella saatiin järjestykseen puutarhakasvi- ja siemenkokoelmat, kun työllisyysvaroin palkattu puutarhuri Eija Salo kirjoitti näytteisiin nimilaput ja järjesti ne kaappeihin ja laatikoihin. Siemennäytteet ja puutarhakasvit eivät ole rekisterissä, mutta niistä on kirjoitettu lajiluettelo. Siemennäytteitä on 3104 kpl ja puutarhakasvinäytteitä on 1993 kpl, (liite 2).

Siemenvaihto

Siemenvaihtoluettelo saatiin 2 suomalaisesta ja 8 ulkomaisesta kasvitieteellisestä puutarhasta. Siemeniä tilattiin kokoelmiin 76 annosta.

Vuonna 1998 ilmestynyt siemenluettelo päivitettiin. Vuoden 1999 luettelo sisälsi 35 taksonin siemeniä, yhteensä 44 numeroa.

TUTKIMUS

Tutkimusyhteistyö

Kasvitieteellinen puutarha on mukana Suomen Akatemian **SILMU- projektissa**, joka on Ilmatieteen laitoksen, Suomen kasvitieteellisten puutarhojen ja muiden tutkimuslaitosten yhteinen fenologiatutkimus, jossa seurataan ilmaston vaikutusta kasvien kasvuun. Vuonna 1993 koekentälle istutettujen tutkimuskasvien seuranta jatkettiin. Tutkimuskasveina ovat kotipihlaja (*Sorbus aucuparia*, 5 provenienssia, yht. 30 kpl), tornionlaaksonruusu (*Rosa majalis* 'Tornedal' 6 kpl) ja pensashanhikki (*Potentilla fruticosa*-hybr. 'Tervola' 6 kpl).

MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA

Taimien ja siementen myynti

Kasvitieteellinen puutarha hankki tuloja myymällä taimia, siemeniä ja puisto-oppaita. Kasvitieteellisen puutarhan tunnuksiksi valittua siperianomenapuuta (*Malus prunifolia* "Oppio") hankittiin 10 kpl myyntiä varten. Kuluneena vuonna omenapuita myytiin 8 kpl, joista 1 oli Oppio-optio. Seminaarinmäen vaahtera-optioita myytiin 2 kpl.

OPASTUS JA NEUVONTA

Opastettuja kierroksia yliopiston viheralueille järjestettiin neljälle opiskelija- ja kasviharrastajaryhmälle.

Puutarhan lajiluetteloita ja kasvikarttoja annettiin, herbaarionäytteitä sekä dia- ja valokuvia lainattiin opiskelijoille, tutkijoille ja kasviharrastajille.

Lajintuntemusta puutarhan elävistä kasveista ja museon herbaarionäytteistä opiskelivat lukioitten ja ammatillisten oppilaitosten oppilaat.

Puutarhaneuvontaa annettiin puhelimesa ja postitse.

Käsikirjastoa kirjallisuustietojen hakemisessa käyttivät tutkijat, opiskelijat ja luontoharrastajat.

JULKAISUT

Seminaarinmäen puisto-opas ilmestyi 7.5.1999. Opas sisältää 94 sivua + 6 karttaliitettä. Siinä esitellään 125 kasvilajia ja kerrotaan kolmella sivulla Seminaarinmäen linnuista ja nisäkkäistä.

KIRJASTO

Luonnontieteellisen osaston käsikirjastoon ostettiin 9 julkaisua, joista erityisesti 3 tuli kasvitieteellisen puutarhan käyttöön. Vuonna 1999 tuli tilattuna 1 ulkomainen ja 3 kotimaista puutarha-alan kausijulkaisua. (Puutarha & Kauppa, Kotipuutarha, Viherympäristö, Garten Praxis)

LIITE 1
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEO
KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO

KÄVIJÄMÄÄRÄT 1999

	Yksityiset	Koululaiset ja päiväkotiryhmät	Muut ryhmät	Yhteensä
Tammikuu	291	15	19	325
Helmikuu	225	11	41	277
Maaliskuu	228			228
Huhtikuu	235	69		304
Toukokuu	665	204	29	898
Kesäkuu	380	16		396
Heinäkuu	540	15	13	568
Elokuu	465			465
Syyskuu	435		10	445
Lokakuu	525	14	18	557
Marraskuu	385	62	51	498
Joulukuu	630			630
Yhteensä	5004	406	181	5591

Kiertonäyttelyiden ja laitosten vitriinien kävijämäärä yhteensä noin 25 000

Galleria Pinacotheca

Tahko Pihkalan ja liikunnanopettajakoulutuksen vitriinit

Kuviokelluntaa ja Lauantain toivottuja –kiertonäyttely

OKL:n tekstiilityön ja teknisen työn vitriinit

Yliopistopainon vitriini

Kekristä jouluuun –näyttely kirjaston Ex Libris –näyttelytilassa

LIITE 2
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEO
LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

KÄVIJÄMÄÄRÄT 1999

	yksityiset	koululaiset	päiväkoti-ryhmät.	muut ryhmät	yhteensä
tammikuu	226	19	9	15	269
helmikuu	252	58		28	338
maaliskuu	290		93	6	389
huhtikuu	356	80		7	443
toukokuu	953	209	17	88	1267
kesäkuu	317	12			329
heinäkuu	336			8	344
elokuu	330			30	360
syyskuu	658	285	33	17	993
lokakuu	248	37	37	47	369
marraskuu	132	172	40	58	402
joulukuu	93	10			103
yhteensä	3594	962	300	284	5140

	Perhoset		2196	49648		Kaksisiipiset	9	1023
		M i k r o t	798	8198		Kukkakärpäset	2	289
		Aikuiset	798	8106		Muut kaksisiip.	7	730
		Kotelot		92		Kotelot		4
		M a k r o t	1398	41450		Heinäsiirakat ja hepokatit		195
		Aikuiset	1343	40078		Torakat		58
		Kotelot	52	493		Sudenkorennot		576
		Toukat	3	879		Aikuiset		509
		Kovakuoriaiset	469	23151		Toukat		67
		Aikuiset	469	23122		Päivänkorennot		77
		Toukat		29		Verkkosiipiset	1	189
		Pistiäiset	2071	3757		Kärsäkorennot		110
		Muurahaiset		158		Vesiperhoset	5	994
		Mesipistiäiset	1	217		Aikuiset	5	972
		Lehtipistiäiset	1	167		Kotelot		22
		Muut pistiäiset	2069	3055		Pihtiäiset		24
		Kotelot		15		Kaskaat	3	47353
		Toukat		145		Kierresiiipiset		2793
						Luteet		2027
						Kempit		35
						Kirvat		16
						Kirput		39
						Jäytiäiset		10
						Hyönteiset yht.	4754	132075
						Aikuiset	4699	130329
						Kotelot	52	626
						Toukat	3	1120
		Hämähäkkieläimet		673		Linnunmunat	38	350
		Hämähäkit		536		Linnunpesät		30
		Punkit		137				

